

Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie lubelskim

MARTA KLUCZYŃSKA, PIOTR BOCHNIAK, MICHAŁ NIEDŹWIEDŹ
III Liceum Ogólnokształcące im. Cypriana Kamila Norwida w Zamościu
Opiekun: dr Ryszard Molas

Streszczenie

W pracy analizie zostały poddane procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w województwie lubelskim w latach 2000–2010. Szczegółowej analizie poddano procesy demograficzne oraz społeczno-zawodowe.

Charakterystyka województwa lubelskiego

Województwo lubelskie zajmuje powierzchnię 25 115 km² co stanowi 8% terytorium kraju, plasując je na trzecim miejscu pod względem wielkości w Polsce. Jest położone w południowo-wschodniej części kraju. Od północy sąsiaduje z województwem podlaskim, od północnego-zachodu z województwem mazowieckim, od zachodu z województwem świętokrzyskim, a od południa z województwem podkarpackim. Od wschodu województwo lubelskie sąsiaduje z Białorusią i Ukrainą, tym samym granica województwa wyznacza również granicę Unii Europejskiej. W skład jego obszaru wchodzi: Wyżyna Lubelska z Roztoczem, Polesie Lubelskie, Kotlina Sandomierska, Ziemia Łukowska, Ziemia Chełmska oraz część Ziemi Stężyckiej.

Na terenie województwa znajdują się 4 miasta posiadające prawa powiatu, 20 powiatów oraz 213 gmin w obrębie których znajduje się 41 miast, a także 4116 miejscowości wiejskich.

Lubelskie składa się z czterech podregionów statystycznych: lubelskiego, bialskiego, chełmsko-zamojskiego i puławskiego. Największym miastem, stolicą województwa jest Lublin (342 587 mieszkańców). Do dużych miast zalicza się także: Chełm (67 673 mieszkańców), Zamość (66 069 mieszkańców), Biała Podlaska (57 019 mieszkańców) i Puławy (48 781 mieszkańców).

* Praca wyróżniona w III Lubelskim Konkursie Statystyczno-Demograficznym *Sigma Kwadrat* szkół ponadgimnazjalnych zorganizowanym w okresie od stycznia

Zmiany liczby ludności województwa lubelskiego

W województwie lubelskim obserwujemy systematyczny spadek liczby ludności, o kilka tysięcy rocznie (tab. 1).

Tab. 1. Zmiany liczby ludności województwa lubelskiego w latach 2002–2010

Rok	Liczba ludności
2002	2 205 781
2003	2 199 665
2004	2 193 202
2005	2 186 873
2006	2 179 098
2007	2 171 819
2008	2 166 967
2009	2 157 202
2010	2 151 895

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Województwo lubelskie jest bardzo słabo zaludnione. W 2010 roku gęstość zaludnienia wynosiła 85,68 os./km² co plasuje go na 12 miejscu w kraju. Należy zauważyć, że gęstość zaludnienia województwa lubelskiego ma tendencję spadkową.

Tab. 2. Zmiany gęstości zaludnienia w województwie lubelskim w latach 2002–2010

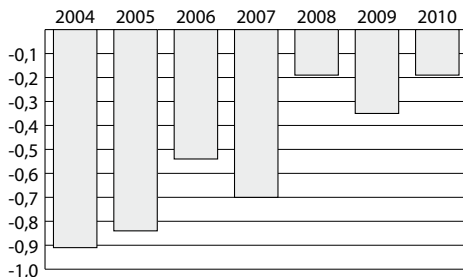
Rok	Gęstość zaludnienia w os./km ²
2002	87,76
2003	87,58
2004	87,26
2005	87,02
2006	86,69
2007	86,37
2008	86,28
2009	85,89
2010	85,68

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

do maja 2012 przez Wyższą Szkołę Zarządzania i Administracji w Zamościu, przy współpracy Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Lublinie i dofinansowanego przez Narodowy Bank Polski.

Przyrost naturalny

W województwie lubelskim obserwuje się ujemne wartości współczynnika przyrostu naturalnego. Wynika to z większej liczby zgonów niż urodzeń, a pośrednio z pogarszania się warunków bytowych ludności wywołanych restrukturyzacją gospodarki, zmianą stylu życia na bardziej konsumpcyjny, upowszechnianiem się modelu rodziny z jednym dzieckiem lub rodziny bezdzietnej, zwiększoną aktywizacją zawodową kobiet.

Rys. 1. Wartości współczynnika przyrostu naturalnego w województwie lubelskim w latach i 2004–2010 (w ‰)

*Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS
(brak danych na lata 2002–2003)*

Możemy przypuszczać, że współczynnik przyrostu naturalnego w województwie lubelskim w najbliższych latach wzrośnie powyżej zera a będzie to spowodowane faktem, że kobiety z wyżu demograficznego lat 80. zaczęły rodzić dzieci.

Rzeczywisty przyrost ludności

Rzeczywisty przyrost ludności uzależniony jest od współczynnika przyrostu naturalnego i salda migracji. Analizując saldo migracji możemy stwierdzić, że w województwie lubelskim więcej ludzi emigruje niż imigruje. Stąd też zarówno przyrost naturalny, saldo migracji jak i przyrost rzeczywisty mają wartości ujemne. Z tego wynika, że ludność województwa lubelskiego maleje.

W przypadku zmiany współczynnika przyrostu naturalnego na dodatni, prawdopodobnie wskaźnik przyrostu rzeczywistego w dalszym ciągu będzie ujemny ponieważ liczba osób emigrujących prawdopodobnie będzie rosła.

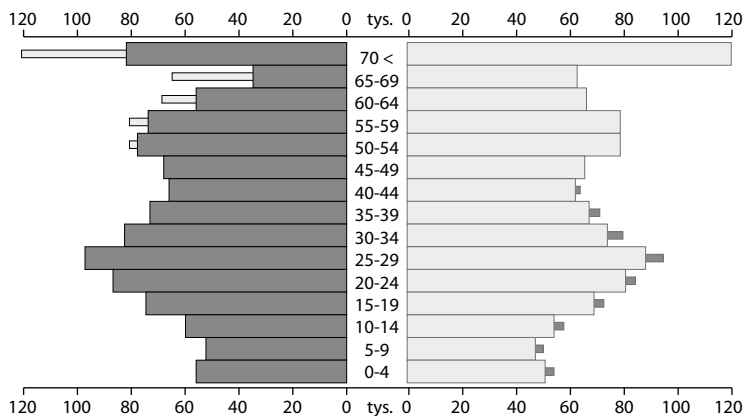
Tab. 3. Przyrost rzeczywisty w województwie lubelskim w latach 2002–2010 (w ‰)

Rok	Przyrost naturalny	Saldo migracji	Przyrost rzeczywisty
2002	−0,86	−1,74	−2,60
2003	−0,70	−2,13	−2,83
2004	−0,91	−2,08	−2,99
2005	−0,84	−2,24	−3,08
2006	−0,54	−2,37	−2,91
2007	−0,70	−2,37	−3,07
2008	−0,19	−1,90	−2,09
2009	−0,34	−1,96	−2,30
2010	−0,19	−2,26	−2,45

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Struktura wiekowo-płciowa województwa lubelskiego

Analizując piramidę wieku i płci, możemy zauważyć, że posiada ona, podobnie jak w kraju, cechy populacji ustabilizowanej. Widoczne wyrzyszenia obrazują wyż kompensacyjny lat 50., a także jego echo z lat 1976–1986.

Rys. 2. Piramida wieku województwa lubelskiego w 2010 r.

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przyglądając się piramidzie wieku, warto zauważyć, że do około 40 roku życia, liczba mężczyzn przewyższa liczbę kobiet, jednakże po przekroczeniu tej granicy, sytuacja odwraca się. Przyczyną takiego zjawiska jest nadumieralności mężczyzn, której z kolei przyczyną

może być: alkoholizm, stres związany ze stanowiskiem pracy, wypadki, a także, większa podatność mężczyzn na choroby cywilizacyjne. Widoczna przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn spowodowana jest wymienianym wcześniej zjawiskiem nadumieralności mężczyzn.

Współczynnik feminizacji województwa lubelskiego ulega nieznacznym wahaniom, z tendencją wzrostową (tab. 4).

Tab. 4. Współczynnik feminizacji w województwie lubelskim w latach 2002–2010

2002	105,81
2003	105,84
2004	105,90
2005	106,01
2006	106,19
2007	106,31
2008	106,47
2009	106,51
2010	106,49

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Ponadto, współczynnik feminizacji jest zróżnicowany — we wsiach i małych miejscowościach, jest mniejszy (zatrudnienie znajdując tu głównie mężczyźni), natomiast rośnie wraz z wielkością miasta (zatrudnienie kobiet w dziale usług).

Procesy urbanizacji

Wskaźnik urbanizacji w województwie lubelskim oscyluje wokół 46%. Oznacza to, że zaledwie co drugi mieszkaniec Lubelszczyzny mieszka w mieście. Taki stan rzeczy wskazuje na rolniczy charakter regionu oraz słabe uprzemysłowienie. Stosunku mało jest tu również dużych miast: tylko Lublin przekroczył 300 tys. mieszkańców, natomiast 4 miasta przekroczyły 50 tys. (Chełm, Biała Podlaska, Zamość i Puławy).

Lokalizacja większości miast województwa jest uwarunkowana historycznie. Powstawały one na wzgórzach jak np. Chełm lub nad rzekami jak np. Kazimierz Dolny oraz Puławy. Inne jak Nałęczów, rozwijały się jako ośrodki wypoczynkowe. Zupełnie inaczej powstał Zamość, który został wybudowany od podstaw wg projektu B. Moranda.

Rozwój miast na Lubelszczyźnie był w skali kraju bardzo powolny. Dopiero wzrost uprzemysłowienia regionu w czasach PRL oraz po-

Tab. 5. Zmiany wskaźnika urbanizacji w latach 2002–2010

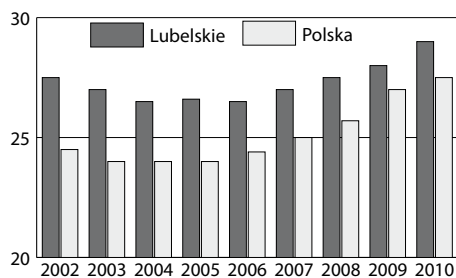
2002	46,24
2003	46,09
2004	46,90
2005	46,72
2006	46,51
2007	46,27
2008	46,02
2009	46,17
2010	46,41

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

dzielenie kraju na 49 województw przyspieszyły procesy urbanizacji. Aktualnie obserwuje się powolny spadek populacji miast co związane jest z ich suburbanizacją.

Obciążenie demograficzne województwa lubelskiego

Sytuacja demograficzna w województwie lubelskim nie jest korzystna ponieważ wskaźnik obciążenia demograficznego jest na wysokim poziomie. W województwie lubelskim przekracza on średnią dla Polski.

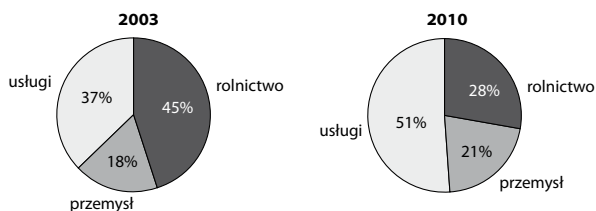
Rys. 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie lubelskim na tle Polski w latach 2002–2010

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W najbliższym czasie wskaźnik ten może jeszcze się zwiększyć, co jest spowodowane dużą emigracją a także niskim przyrostem naturalnym.

Struktura zatrudnienia

W przeciągu ośmiu lat (2002–2010) województwo przeszło znaczące zmiany strukturalne. W sposób widoczny spadło zatrudnienie w rolnictwie na rzecz przemysłu i usług. Przyczyn takiego zachowania możemy dopatrywać się w ograniczeniach produkcyjnych, bezpośrednio związanych z członkostwem naszego kraju w Unii Europejskiej. Przekroczenie norm produkcyjnych wiązałoby się z uiszczeniem kar na rzecz budżetu Unii, a nadprodukcja stałaby się nieopłacalna, ze względu na brak możliwości zbytu.

Rys. 4. Struktura zatrudnienia w województwie lubelskim w 2003 i 2010 roku
Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wzrost liczby pracowników w sektorze usługowym odpowiada panującej w całym kraju tendencji. Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób zatrudnionych w usługach o ponad 122 tys. osób i stanowi około 51% ogółu zatrudnionych. Dostrzegamy także wzrost udziału osób zatrudnionych w przemyśle, związany z otwieraniem nowych zakładów w niektórych częściach województwa.

Rolnictwo

Zatrudnienie w rolnictwie w województwie lubelskim pomimo, iż stale spada jest wciąż jednym z najwyższych w kraju. Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi zaledwie 7 ha co związane jest z rozczłonkowaniem gruntów oraz dużym zaludnieniem wsi. Skutkiem takiego stanu rzeczy jest nieopłacalność prowadzenia gospodarstwa oraz niskie dochody. Kolejną cechą gospodarstw rolnych Lubelszczyzny jest niska produktywność oraz niska towarowość, pomimo sprzyjających warunków naturalnych. W regionie przeważają gleby dobre lub bardzo dobre a nawet rzadkie, np. niezwykle żyzne czarnoziemy w pow. hrubieszowskim. To tam uprawia się głównie buraki cukrowe oraz pszenicę. Na obszarach o glebach bielcowych (np. Polesie Lubelskie) dominuje uprawa żyta

i ziemniaków. Osobliwością regionu są powstające wąwozy lessowe utrudniające uprawę.

Tab. 6. Plony z 1 ha (w dt)

Rok	Pszenvica	Burak cukrowy	Rzepak	Ziemniak
2000	29,9	387	23,5	182
2009	35,0	559	21,0	189

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przez ostatnie 9 lat plony buraków cukrowych, ziemniaków oraz pszenicy wzrosły, co świadczy o wzroście intensywności produkcji. Jedynie plony rzepaku spadły o 1,5 dt na 1 ha.

Wzrosły też zbiory pszenicy. Z kolei znacznie spadły zbiory buraków cukrowych co związane jest ze spadkiem zapotrzebowania na ten produkt oraz limitami przydzielonymi przez EU. W ciągu ostatnich 9 lat zbiory rzepaku wzrosły od 330 tys. do 830 tys. dt. Wynika to z faktu coraz szerszego wykorzystania tej rośliny na potrzeby biopaliw oraz wzrostu opłacalności jego produkcji. Po za tym jest on dobrą rośliną w płodozmianie. Nagły spadek zbiorów ziemniaków można wytłumaczyć zaprzestaniem stosowania ziemniaka jako paszy dla zwierząt hodowlanych.

Na podstawie przedstawionych danych, możemy sądzić, że w przyszłych latach dla rolnictwa w województwie lubelskim największe znaczenie będzie mieć pszenica, produkcja rzepaku i buraków cukrowych, które będzie można wykorzystywać do produkcji biopaliw i biogazu.

Tab. 7. Zbiory (w dt)

Rok	Pszenvica	Burak cukrowy	Rzepak	Ziemniak
2000	9 676 775	18 833 450	332 611	24 955 121
2009	10 618 187	15 881 459	827 795	7 834 987

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tab. 8. Pogłowie zwierząt hodowlanych (w tys.)

Rok	Bydło	Trzoda chlewna	Drób	Konie
2000	460	1204	4021	82
2009	346	967	5877	39

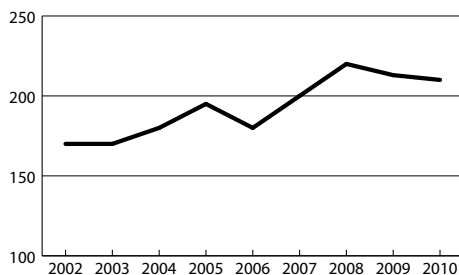
Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pogłowie bydła, trzody chlewnej oraz koni przez ostatnie 10 lat spadło w znacznym stopniu (koni aż o 50%). Z kolei drobiu wzrosło

z 4 mln w roku 2000 do blisko 6 mln w 2010. Wynika to ze zmiany upodobań żywieniowych oraz spadku opłacalności hodowli bydła, które koncentruje się głównie na północy województwa, gdzie znajduje się dużo naturalnych łąk i pastwisk. Tam też koncentruje się hodowla trzody chlewnej. W ostatnich latach Lubelszczyzna stara się promować rolnictwo ekologiczne co daje szansę poprawy warunków życia na wsi oraz sprzyja rozwojowi agroturystyki.

Przemysł

W przemyśle zatrudnienie znajduje obecnie ok. 20% czynnej zawodowo ludności. Jego lokalizacji sprzyja występowanie surowców naturalnych, a w szczególności węgla kamiennego w okolicach Łęcznej, Puchaczowa i Bogdanki. To właśnie w Bogdancie powstała jedyna w województwie lubelskim, kopalnia tegoż surowca, jest ona bardzo dochodowa, jej zyski kształtują się na poziomie 190 mln zł netto rocznie.

Rys. 5. Zmiany zatrudnienia w przemyśle w województwie lubelskim w latach 2002–2010 (w tys. osób)

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Równie ważną rolę odgrywają inne surowce skalne, np. wapienie występujące na Roztoczu Zachodnim, a także opoki i margle, wydobywane m.in. w Rejowcu k/Chełma. Na terenie województwa postępują prace związane z poszukiwaniami nowych złóż ropy naftowej i gazu łupkowego, przede wszystkim w okolicach Łaszczowa, Grabowca, Frampola i Tarnogrodu.

Najliczniejszą grupę zakładów przemysłowych regionu stanowią przetwórcze rolno-spożywcze, a wśród nich młyny (Zamość) i wytwórcze mąk, kasz, makaronów (Lubella), masarnie i zakłady tłuszczowe (Bodaczów), spółdzielnie mleczarskie (Krasnystaw, Lublin, Łaszczów), cukrownie (Lublin, Krasnystaw, Strzyżów, Werbkowice), chłodnie i zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego (Milejów, Za-

głoba, Kock, Zamość). Oprócz tego w Lublinie funkcjonuje „Perła Browary Lubelskie”, gdzie produkuje się sławne na terenie całego kraju piwa „Perła” czy „Zwierzyniec”.

Ważną rolę ogrywają też zakłady przemysłu maszynowego, metalowego, chemicznego. Możemy do nich zaliczyć: fabrykę nawozów azotowych w Puławach, (krajowego lidera rynku chemicznego, czołowego producenta nawozów sztucznych dla rolnictwa); cementownię w Chełmie i Rejowcu. Na terenach byłego FSC produkuje się m.in. samochody Tarpan. W Świdniku montowane są śmigłowce „Sokół”. W pobliżu Zamościa (Biłgoraj, Bondyż, Zwierzyniec) znajdują się fabryki mebli.

Z całą pewnością szansą dla lokalnego przemysłu będzie otwieranie nowych zakładów, kontynuacja poszukiwań złóż ropy i gazu, a także wytwarzanie żywności ekologicznej, do czego mamy świetne predyspozycje, uwzględniając korzystne warunki środowiska. Kolejnym celem powinno być zwiększenie konkurencyjności na tle innych regionów

Usługi i transport

Sektor usługowy zatrudnia blisko połowę pracujących w województwie lubelskim. Stały wzrost zatrudnienia w tym sektorze świadczy o rozwoju regionu. Mimo to aktywność gospodarcza jest w dalszym ciągu bardzo niska. Na 10 tys. osób zwykle tylko 300–500 z nich posiada prywatne firmy. Jednak w większych miastach ta liczba wzrasta do 1000 co wynika z większego zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi. W województwie lubelskim około 20% zatrudnionych pracuje w usługach rynkowych co jest dość niskim wskaźnikiem w skali kraju.

Przez województwo przebiega wiele drogowych szlaków tranzytowych prowadzących na Ukrainę i Białoruś, są to między innymi drogi krajowe numer 2, 12, 17 i 74. Tylko 4,2 km (2010 r.) z nich stanowiło drogi ekspresowe. Obserwuje się wzrost liczby dróg o nawierzchni twardej, po mimo tego region ma niską gęstość dróg.

Najważniejsze znaczenie ma transport kołowy. Liczba samochodów w województwie szybko wzrasta, od około 900 tys. w roku 2000 do 1,3 mln w 2010. Wynika z tego, że jeden samochód przypada na 2 osoby.

Długość eksploatowanych linii kolejowych w omawianym województwie jest wyjątkowo niska, co związane jest z dawną przynależnością regionu do zaboru rosyjskiego. Chociaż transport kolejowy

Tab. 9. Pojazdy samochodowe (w tys. szt.)

Rok	Liczba pojazdów
2000	902
2010	1322

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tab. 10. Długość eksploatowanych linii kolejowych (w km)

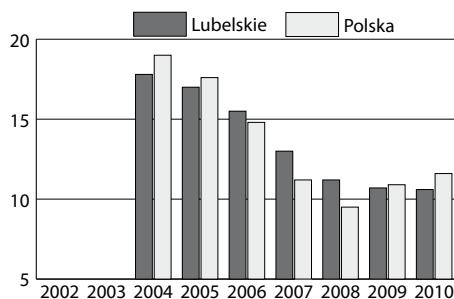
Rok	Długość linii
2000	1039
2010	1094

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

odgrywa marginalną rolę to jego znaczenie wzrasta, ich długość wzrosła o ponad 50 km na przestrzeni lat 2000 — 2010.

Bezrobocie

W latach 2004–2010 nastąpił wyraźny spadek stopy bezrobocia, zarówno w województwie lubelskim, jak i na terenie całego kraju. Przyczyny spadku bezrobocia możemy bezpośrednio łączyć ze znaczną poprawą koniunktury, ale także wzrostem migracji międzywojewódzkich oraz międzynarodowych. W związku z przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej nastąpiło otwarcie granic, a także rynków pracy w większości państw członkowskich. Co więcej, międzynarodowe korporacje lokują swoje filie na terenie naszego kraju, najczęściej w województwie mazowieckim. Obecnie, pomimo kryzysu gospodarczego, stopa bezrobocia nie wzrasta w sposób gwałtowny. Aby zapobiegać wzrostowi bezrobocia warto realizować założenia

Rys. 6. Wskaźnik bezrobocia w województwie lubelskim w latach 2004–2010

*Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS
(brak danych na lata 2002–2003)*

Strategii Rozwoju Polski Wschodniej, w myśl której należy rozwijać samokształcenie, rozwijać sektor usługowy, dający możliwość dłuższego zatrudnienia dla osób starszych.

Przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę

Dochody w województwie lubelskim są stosunkowo niskie i należą do najniższych nie tylko w Polsce, ale także w całej Unii Europejskiej. Można zauważyć jednak, że z każdym rokiem wzrastają — niemal dwukrotnie wzrosły w 2010 roku w stosunku do roku 2002. Należy dodać, że ów fakt nie musi świadczyć o rozwoju gospodarczym regionu, gdyż wzrost dochodów jest obserwowany w całym kraju i razem z nim podąża wzrost cen dóbr materialnych. Najsilniejszy wzrost średnich miesięcznych dochodów na osobę zaobserwowano po roku 2004, a zatem po wejściu Polski do UE. Ważną szansą na dalszy rozwój regionu oraz zmniejszenie dysproporcji w stosunku do innych województw są dotacje unijne oraz sprawne zarządzanie.

Tab. 11. Przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę (w zł)

Rok	Lubelskie	Polska
2002	581,22	664,20
2003	648,02	711,90
2004	676,70	735,40
2005	672,37	761,40
2006	725,10	834,60
2007	791,61	928,80
2008	880,62	1 045,50
2009	908,99	1 114,40
2010	978,49	1 192,82

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

W latach 2002–2010 w województwie lubelskim liczba ludności zmniejszyła się o około 50 tys. (3%). Zmiana ta odbiła się na gęstości zaludnienia, która spadła o 2 os./km². Pomimo wzrostu współczynnik przyrostu naturalnego jest nadal ujemny. Coraz więcej osób wyjeżdża poza granice województwa, zatem mamy do czynienia z wysokim ujemnym saldem migracji. Oba te współczynniki mają wpływ na przyrost rzeczywisty, który kształtuje się poniżej zera. W ciągu sześciu lat notowano spadek stopy bezrobocia, która obecnie utrzy-

muje się na poziomie 10%. Co prawda, wzrósł dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca, jednak w ostatnich latach podniosła się stopa inflacji. Blisko połowa ludności (około 46%) zamieszkuje miasta. W województwie lubelskim w latach 2002–2010 współczynnik feminizacji wzrósł o 0,68. Najbardziej widoczne zmiany w strukturze zatrudnienia odnotowały usługi a także rolnictwo. Piramida wieku posiada cechy populacji ustabilizowanej. Obciążenie demograficzne w województwie jest na bardzo wysokim poziomie i w najbliższych latach przekroczy ono poziom 30 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 w wieku produkcyjnym.

Odnotowano wzrost produkcji pszenicy oraz rzepaku. Spadła za to ilość produkcji buraka cukrowego i ziemniaka, w związku z likwidacją zakładów o charakterze przetwórczym. Wśród produkcji zwierzęcej wzrost odnotowała tylko hodowla drobiu.

Tab. 12. Porównanie zmian w województwie lubelskim w latach 2002 i 2010

Specyfikacja	Rok	
	2002	2010
Powierzchnia (km ²)	25 114	25 122
Liczba mieszkańców (osoby)	2 205 781	2 151 895
Gęstość zaludnienia [os./km ²]	87,76	85,68
Przyrost naturalny (‰)	−0,86	−0,19
Saldo migracji (‰)	−1,74	−2,26
Stopa bezrobocia (%)	17,80**	10,60
Dochód na jednego mieszkańca (zł)	581,22	978,49
Wskaźnik urbanizacji (%)	46,20	46,40
Pszenica (dt)	9 676 775*	10 618 187***
Burak cukrowy (dt)	18 833 450*	15 881 459***
Rzepak (dt)	332 661*	827 795***
Ziemniak (dt)	24 955 121*	7 834 987***
Bydło (tys. szt.)	460*	346
Trzoda chlewna (tys. szt.)	1 204*	967
Drób (tys. szt.)	4 021*	5 877
Konie (tys. szt.)	82*	39
Pojazdy samochodowe (tys. szt.)	902*	1 322
Długość eksploatowanych linii kolej. (km)	1 039*	1 094

* 2000 r.; ** 2004 r.; *** 2009 r.

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Głównymi gałęziami przemysłu w województwie są zakłady przetwórstwa spożywczego, chemiczne, maszynowe, drzewne a także kopalnia węgla kamiennego oraz kamieniołomy.

Godnym odnotowania jest fakt, że liczba pojazdów samochodowych w przeciągu ostatniej dekady wzrosła o ponad 400 tys.

Reasumując stwierdzamy, że województwo wprawdzie przeżywa pewien rozwój gospodarczy, jednak liczba mieszkańców systematycznie spada.

Literatura

1. J. Holzer, *Demografia*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003.
2. K. Markowski (red.), *Rynek pracy w województwie lubelskim w latach 2007–2010*, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2011.
3. K. Markowski (red.), *Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000–2010*, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2011.
4. B. Lenartowicz, M. Wójcik, *Czas na Geografię*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2012.
5. P. Wład, *Geografia 1. Bogactwo przyrodnicze Ziemi*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2008.
6. P. Wład, *Geografia 2. Człowiek gospodarzem Ziemi*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2009.
7. <http://ww.lubelskie.pl/>.
8. <http://www.mrr.gov.pl/>.